

שיחה לעם

רעיון תמציתי לפרשת השבוע - מהרבי מליובאוויטש

הנצחה לשם הכפשה

שהיא מוזכרת בתורה - בוודאי שמעבדת את ערכה ביחס **לאותו אדם** - "ודאי נתבטלה"⁸.

בדומה כך ניתן להסביר מדוע פרשה שלמה בתורה מכונה בשם של רשע:

הזכרת שמו של בלק בתורה אינה באה להנציחו או לכבדו, אלא להיפך - שמו מוזכר לדיראון-עולם. בלק שכר את בלעם כדי לפגוע בעם-ישראל, אולם בסופו של דבר, לא זו בלבד שלא הרע לעם-ישראל, אלא אף הרעיף עליהם שפע של ברכות, עד לברכות על זמן הגאולה - "אחרית הימים".

יוצא, שכלל לא מכבדים ומנציחים את בלק. על-ידי כינוי הפרשה בשם בלק - מתעצם הגנאי בשמו ו**ריקבון** בכל מציאותו (בהתאם לדרישה של "שם רשעים ירקב"). אין לך לעג וקלס גדול מזה!

במילים אחרות: בלק אינו מתענג ואינו שבע-רצון מהזכרתו בתור 'הכותרת של הפרשה'; שכן, כל מי שקורא את כל הסיפור מבחין לאלתר **בכישלונו ואי-הצלחתו** בכל מזימותיו נוכח ישראל⁹. לא זו בלבד שלא הצליח להנחית קללות על עם-ישראל, אלא, שהוסיף למעוד בכך שבאו על-ידו ברכות נעלות ביותר לישראל. הווי אומר: הזכרת שמו של בלק אינה מעידה על אף קורטוב של הצלחה אלא על כישלון מוחץ.

מסיפור זה ניתן ללמוד על חשיבותה של היוזמה על-פני העשייה בפועל: בלק לא הוציא מפיו שום קללה אלא רק **תכנון ויעץ** לבלעם לקלל את ישראל, ולמרות זאת שמו הוכתם והוא זה שנשא בקלון (ולא בלעם שבא לקלל)¹⁰. בצורה כזו ניתן ללמוד גם בפן החיובי: עצם התמיכה והיוזמה בפרויקט רצוי וחיובי - הוא כשלעצמו דבר נעלה ומיוחד עד למאוד, על-אף שלא נוטלים חלק בעשייה בפועל.

(על-פי לקוטישיחות חלק כג שיחה א)

⁸ כלומר: העבודה-זרה מתבטלת אך ורק בנוגע לאדם (ה'גברא') שמזכיר את שמה, אך לא שהיא מצד עצמה (ה'חפצא') מתבטלת.

⁹ דוגמה לכך ניתן להביא מפרסום אישיות ציבורית בעיתון, שעל-אף הזכרת שמו של אותו אדם ב'כותרת ראשית' - אין הדבר מהווה שום הוכחה על גדולתו וחשיבותו של האיש; הלא ייתכן שהכתבה עוסקת בהכפשת שמו!

¹⁰ ראה שיחת שבת פרשת בלק תשל"ג סעיף ג' (הערה 57 בגוף השיחה).

דועים דברי חז"ל על הפסוק "שם רשעים ירקב"¹ שאין ליהודי לקרוא לבנו שם של רשע, במטרה להשכיח את שמו ולמחות את זכרו מהעולם².

לפי זה עולה השאלה בנוגע לשמה של הפרשה: כיצד מנציחה התורה את בלק, רשע מאין כמוהו³, וקוראת פרשה שלמה על-שמו? מן הראוי היה למחוק את שמו מהתודעה, ובטח ובוודאי שלא לתת לו חשיבות בקריאת הפרשה על-שמו⁴!

דבר דומה לכך מצינו בנוגע להזכרת שם של עבודה-זרה:

ככלל, התורה אוסרת להזכיר עבודה-זרה בשמה, כדברי הפסוק⁵ "ושם אלוקים אחרים לא תזכירו". יוצא מכלל זה עבודה-זרה ששמה מוזכר בתורה שאין כל איסור להזכירה. נימק זאת בעל ה'יראים'⁶ וכתב: "כיוון שהתורה הזכירה [את שמה] - ודאי נתבטלה", ולכן מותר לאדם להזכיר את שמה.

ולכאורה דבריו תמוהים, שכן, מצינו עבודה-זרה **שלא התבטלה** חרף הזכרתה בתורה, כ'בעל פעור' המופיע בפרשתנו⁷; וכיצד אפשר לומר שמשום שהתורה הזכירה את שמה - "ודאי נתבטלה"?

בהכרח לומר, שהסיבה לאיסור הזכרת שם של עבודה-זרה היא מפני שבהזכרתה נותן האדם ביטוי וממשות לעבודה-זרה. אולם כאשר התורה כותבת שם של עבודה-זרה, היא מגלה את אפסיותה והשקר שבה. וכשיהודי מזכיר שם של עבודה-זרה בנימת זלזול כפי

¹ פרק י' פסוק ז'.

² ובלשון הגמרא "לא מסקינן בשמייהו (של הרשעים)" - מסכת יומא דף ל"ח עמוד ב'.

³ שהיה - כדברי חז"ל - שונא לישראל יותר מכל השונאים (מדרש תנחומא פרשתנו פרק ב').

⁴ ואמנם פרשה קודמת נקראת בשם 'קורח', אך הבדל גדול ביניהם. נוסף על-כך שקורח היה יהודי, הוא אף עשה תשובה; ובמיוחד לאור המבואר בדרושי חסידות על גודל מעלתו של קורח (ראה לקוטישיחות חלק כ"ח אות ח' ובמצוין שם).

⁵ שמות פרק כ"ג פסוק י"ג.

⁶ על תרי"ג מצוות (המחבר: רבי אליעזר ממיץ) - סימן ע"ה.

⁷ ראה מסכת סנהדרין דף ס' עמוד ב' במשנה, ובהמשך - דף ס"ד עמוד א'.